

До онзи ден имах сериозни съмнения за величието на днешните българи, като наследници на една горда нация, но случаят с „прочита” на досието в Държавна сигурност на живеещата във Франция лингвист и писател Юлия Кръстева категорично разсея всички мои досегашни съмнения ([виж онлайн цялото досие - ТУК](#)).

Вече съм напълно убеден, че ние, българите, сме най-великите и най-разбиращите – не само от политика, футбол и всичко останало, но и от досиетата на тоталитарната ДС.

Пиша тези редове с неприкрита ирония, защото останах изумен от крайните и напълно противоположни и неточни оценки, направени по случая след масовото запознаване с личното и работно дело на агент/секретен сътрудник „САБИНА” на [Първо главно управление на ДС](#) псевдоним, по който Кръстева е сътрудничила в периода 1970-1973 г. (Комисията по досиетата реагира адекватно на силния медиен интерес и предостави достъп до заверено електронно копие на досието).

Заклеймяване по комунистически

Най-напред в някои електронни сайтове се появиха преписани от работното дело на секретен сътрудник „САБИНА” извадки с нейните „доноси” и с плам я заклеяваха като „доносник”.

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

Тези статии бяха придружени от лични авторски коментари, раздаващи безплатни, но щедри морални оценки, гремящи Кръстева, нещо което в България много публични фигури с охота правят за щяло и нещяло.

Проблемът е, че лицата, позволяващи си публично раздаване на морални оценки, не са приемани еднозначно в обществото именно от морални съображения, а някои от тях дори са демонстрирали неведнъж, че са скарани с разбирането за морал и коректност.

В този момент се запитах коя година сме, защото подобно публично нахвърляне срещу определена персона ме върна към времето на комунистическия режим, когато компартията разполагаше с желязна пропагандна система за публично линчуване на неудобни хора, било те в страната или и извън нея.

Другото залитане с оневинителен уклон

Малко по-късно се появиха позиции на други публични личности, които изтъкваха аргументи и доводи от набързо прочетеното досие на „САБИНА”, които поставиха под съмнение нейното агентурно минало.

Така например уважаваната от мен поетеса, литературен критик и университетски преподавател проф. Миглена Николчина, която лично се познава с Кръстева, заяви пред Нова телевизия, че си е отдъхнала, когато е видяла в досието, че няма нищо писано от известния лингвист.

Културологът Ивайло Дичев, подчертавайки, че не е адвокат на Кръстева, пък директно и категорично заключи, че „да се твърди, че [Кръстева] е била агент е абсурдно”. По думите му „това е историята на едно неуспешна разработка, вероятно опит за отчитане на точки от агент „Любомиров“.

Само дето проф. Дичев така е прочел архивните материали по делото, че изобщо не е разбрал, че „Любомиров” не е никакъв агент, а е работният псевдоним на оперативния

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

работник от Първо главно управление на ДС (ПГУ, външнополитическото разузнаване, б.а.), работещ под дипломатическо прикритие в посолството на НРБ в Париж, който осъществява връзката и срещите със секретен сътрудник „САБИНА” в продължение на три години.

Журналистката Петя Владимирова отиде по-далеч в свой коментар за сайта dnevnik.bg, твърдейки, че „такъв закон [за досиетата] развъртава сетивата ни за добро и зло”. Тя също заключи, че от досието „въобще не произтича, че тя е сътрудничала на ДС. В него... няма нито един написан от Кръстева текст”.

Други политически коментатори, както и някои сайтове, пък решиха да се възхитят на 29-годишната Юлия Кръстева (към 1970 г., когато е привлечена като агент/секретен сътрудник) от това как тя всъщност е финтирала Държавна сигурност и успешно си е играела на котка и мишка с нея. Абе само дето не са написали, че това е направо героично!

Ако литераторите и културолозите бяха експерти по досиета

В тази ситуация най-подходящо е заглавието на хумористичната книга на Уди Алън „Ако импресионистите бяха зъболекари”. Чудя се как е възможно хората с такава лекота да нагазват в напълно за тях непозната материя (сигурен съм, че за по-голяма част от тези коментатори досието „САБИНА” е първото прочетено досие) и бързат да се произнесат по казуса с тежестта на съвсем друга своя професионална компетентност.

Представям си какво ще стане, ако, да речем, разследващ журналист започне да прави анализ на литературно произведение или да развива философски тези за народопсихологията на българите, както го правят културолозите.

И двете крайни позиции са погрешни

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

Опирайки се на личния си дългогодишен и последователен опит при изследването на архивите на тоталитарните комунистически служби (от 1998 г. насам) обаче си позволявам да изразя ясна позиция, че и двете крайни позиции, примери от които посочих по-горе, са погрешни и неприемливи.

От обвиненията, квалификациите и нападките срещу Юлия Кръстева няма абсолютно никаква полза, защото както казах, този подход приравнява последователите му с практиката на самата комунистическа тоталитарна система, която уж самите те отричат.

Да заемеш оневинителна позиция, правейки погрешни и несъстоятелни изводи и пренебрегвайки определени документи по досието, подчертавайки липсата на други такива, също не носи никаква полза. И в двете позиции прозира субективизъм и пристрастност, продиктувани от различни мотиви.

Какво не видяха всички: Досието „САБИНА” е прочистено

Впечатляващо е, че всички, които коментираха съдържанието на досието на Юлия Кръстева, особено тези които заеха оправдателна позиция, пропуснаха един основен факт, предопределящ погрешността на техните заключения.

А това е въпросът за целостта на досието. Първият въпрос, който всеки, който посегне към него трябва да си зададе. Това ли са всички материали по него, има ли липси и ако „да”, защо, каква е причината то да е прочистено?

Онези, които четат досие на Държавна сигурност за първи път, дори не са се замисляли над подобен въпрос и наивно приеха, че така изглеждат и това е съдържанието на всяко от досиетата на ДС. Нещо напълно нормално с оглед на липсата на опит, което ги поставя в позиция на подведени. Следователно техните разсъждения още от самото начало са обречени да тръгнат в погрешна посока.

Фрапиращи несъответствия и липси

Има ли доказателства, че съдържанието на делото не е в пълнота? Да. И те се забелязват от пръв поглед. По делото не само липсват основни документи, задължителни за ДС при откриване на дело, но има и фрапиращи несъответствия.

Липсват предложение за извършване на вербовка, план за извършване на вербовка, доклад за извършена вербовка, план за работа с агента/секретния сътрудник за съответната година и неговото ръководене, обучение и възпитание. Все основни документи по Инструкцията за работа с оперативния отчет на Първо главно управление на ДС.

Това не означава, че никога не ги е имало. Напротив, те са задължителни и върху тях има санкции на съответния ръководител на отдел или зам.-началник на ПГУ. Тогава стои въпроса защо не фигурират по делото? Отговорът е, че тези документи биха дали светлина за целите и задачите на ДС при подхода към привличането на „САБИНА” и техните взаимоотношения. Тези документи биха позволили да се направят по-точни изводи.

Безпрецедентно по досието „САБИНА” е, че то уж е прекратено през 1973 г., документите в него са прошнуровани и подпечатани за предаване в архив, но то не е свалено в архив. Напротив, ПГУ е продължило да осъществява контакти със секретния сътрудник чрез различни оперативни работници, да трупа документи извън правилата на оперативния отчет.

Нещо повече, след 1973 г. се вижда, че има указания по „САБИНА”, дадени от Центъра (под Център разузнаването обозначава разузнавателното управление в София, б.а.). Уж делото е прекратено, а работата със „САБИНА” продължава?! Няма такъв „филм” в Държавна сигурност. Това е крещящо несъответствие.

Всъщност по делото няма и протокол за предаване на досието в архив, какъвто се изисква от инструкциите за оперативен отчет. И това е така, защото в един определен момент досието е избирателно прочистено. Преномерирането на страници от делата също навежда на този извод. Затова в моя анализ аз написах, че до 2009 г., когато

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

наследникът на ПГУ – Националната разузнавателна служба предава досието на Комисията по досиетата, то е могло да бъде манипулирано/прочиствано.

Има и очевиден несъответствие между срещите на оперативните работници под пркритие със „САБИНА” и приетите от нея устни агентурни сведения. Това предизвиква резонния въпрос как са предадени сведенията, за които по делото няма справки за осъществени срещи? Защо липсват документи за тези срещи и под каква форма са предадени тези сведения? Защото очевидно без среща между сътрудника и оперативния работник няма как сведенията да са предавани под устна форма.

Неприсъщо е за разузнаването да има все по-засилващ се интерес към „САБИНА”, да има указания от Центъра и когато тя вече става професор във Франция и придобива популярност в интелектуалния елит на Париж изведнъж през 1978 г. материалите по досието да секнат. Къде се изпарява интереса на ПГУ към нея и каква е причината за това? Материалите по досието не дават отговор на този въпрос, защото са прочистени.

Неслучайно през 1977 г. в ПГУ е дадено указание при запитване по оперативния отчет за Юлия Кръстева, да се отговаря, че делото ѝ е заето, тоест да не се дава достъп до него при интерес към лицето от други структури на ПГУ или на Държавна сигурност. А през 1991 г. оперативен работник от Националната разузнавателна служба изисква и се запознава с делото. Интересно защо, след като режимът вече е паднал и Националната разузнавателна служба има други приоритети.

Непознаването на закона за досиетата

В случая с превратното тълкуване на документите по досието „САБИНА” останах изумен от непознаването на закона за досиетата, на неговата философия, от голословните нападки към него, както някои напълно неоснователни упреци към Комисията по досиетата, че видите ли едва ли не тя обявява за агенти на ДС хора, които не са писали нищо и не са подписвали нищо, следователно това е нещо нередно.

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

Първо, Комисията не обявява сътрудници на ДС, а обявява принадлежност към ДС или разузнавателните служби на БНА на лица, заемали или заемащи ръководни длъжности в държавата и обществото след 10 ноември 1989 г.

С нито едно свое решение тя не дава квалификацията на разкритите сътрудници, не ги дели на добри и лоши, симпатични и несимпатични, а единствено обявява тяхната принадлежност.

Това тя прави по строго определен ред, разписан от законодателя в закона. Този ред задължава Комисията при прегледа на документите за дадено лице/сътрудник да установи дали на неговото име съществуват картони в картотеките в качеството му на сътрудник, вписан ли е в съответния регистър и има ли други налични документи – сведения от водещите оперативни работници или собственоръчно писани или подписани документи. Комисията не оценява съдържанието на документите, защото законодателят много уместно е преценил, че ако прави това, то ще се стигне до субективизъм.

Така Комисията е постъпила и при случая с Юлия Кръстева. Тоест, тя е изпълнила законовата процедура по един закон, за който българското общество настоява да съществува през всички години на прехода.

При прочистените при БКП/БСП през 1990 г. досиета много често Комисията установява, че са налични само картони и засичане на данните за съответния сътрудник в регистъра. Въпреки това тя обявява принадлежност. Противното би означавало тя да не спази закона.

За прочистените досиета Комисията не носи отговорност, а тази отговорност носи управлението в лицето на БКП/БСП в началото на 1990 г., както и разбира се тогавашното ръководство на МВР и Държавна сигурност.

„Анализаторите” на досието „САБИНА” трябва да знаят, че преди да отправят прибързани упреци и голословни обвинения, целта на прочистването на досиетата през 1990 г. е от тях да се премахнат компрометиращите материали, както сред първо място са агентурните донесения на сътрудниците.

Според анализ на Дирекция „Информация и архив” на МВР, правен след промените, около 40 процента от архивите на ДС са прочистени тайно от обществото и политическата опозиция през 1990 г. Специално работните дела на агентите са прочистени в 75% от случаите. Не 5%, не 10%, а 75%, което трябва ясно да ви говори защо и каква е била целта ([виж по-подробно данните – ТУК](#)).

Така че за наивниците, които сега пристъпват в тази тема, тук се говори за умишлено манипулирани досиета, с цел на заличаването на истината в тях. Как са унищожавани и прочиствани досиетата специално в Първо главно управление на ДС в края на 1989 г. и началото на 1990 г. [може да добиете представа от разследването - ТУК](#) .

Потвърдена процедура от Конституционния съд

по обявяване на сътрудниците с прочистени досиета

На неосведомените е редно да се припомни, че законовата процедура за обявяване на принадлежността на сътрудниците, приета от Народното събрание през 2006 г. в закона за досиетата и изпълнявана от Комисията по досиетата от 2007 г. насам, беше атакувана от противниците на отварянето на досиетата неколкократно.

През 2012 г. законното основание за обявяването на сътрудници при липса на собственоръчно подписани документи от тях беше атакувано пред българския Конституционен съд.

Казусът бе прехвърлен от състав на Върховния административен съд към Конституционния съд по делото на Стоян Сталев, бивш министър на външните работи в служебния кабинет на Софийски (1997) и посланик след промените, разкрит от Комисията по досиетата като агент още през 2008 г. при проверката на Министерския съвет.

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

Неговият случай е един от многото, аналогични с този на Юлия Кръстева. И досието на Сталев е прочистено и в него няма съхранени агентурни донесения от агента ([ВИЖ досието му – ТУК](#)

). С този аргумент Сталев атакува решението на Комисията по досиетата за обявяването на принадлежността му към ДС.

Съдиите по неговото дело сезираха Конституционния съд с искане да бъде обявено за противоконституционно разкриването на сътрудници на ДС при случаи когато в досиетата няма сведения от тях.

Конституционният съд обаче отхвърли искането с 12 на 0 гласа, потвърждавайки законността на процедурата със солидни аргументи, сред които и това, че подобни искания не са мотивирани, тъй като е налице мащабно прочистване на архивите през 1990 г.

Потвърдена законова процедура

и от Европейския съд за правата на човека

Съвсем наскоро, през януари 2018 г., Европейският съд за правата на човека в Страсбург излезе с решение по същия казус, засягащ разкриването на сътрудниците на тоталитарните комунистически служби в България.

Той отхвърли жалбата, подадена от Хараламби Анчев – вицепремиер и министър на правосъдието в служебния кабинет на Софийски (1997), срещу решението на Комисията по досиетата, с което през 2008 г. е установена неговата принадлежност като агент на Шесто управление на ДС за борба с идеологическата диверсия.

Според Анчев Комисията е взела решението да огласи сътрудничеството му без предварителен анализ дали той действително е сътрудничил. Случаят е аналогичен на Кръстева – в документите за него също няма собственоръчно подписани от агента

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

материали, защото то е прочистено ([виж досието му – ТУК](#)). Всъщност тези случаи са хиляди, толкова много са прочистени досиета през 1990 г.

В своето решение Европейският съд за правата на човека отхвърли жалбата на Анчев и прие, че Комисията е действала напълно законно, а процесът по проверка е съпроводен от много предпазващи процедури.

Съдът в Страсбург е категоричен, че осветяването на агентите на бившите тайни служби е „необходимо в едно демократично общество” и „има за цел подобряване на прозрачността на публичния живот и допринася за увеличаване на доверието в институциите на страната след падането на комунистическия режим”.

Обективно ли ще четем досиетата или както ни изнася?

След всичко дотук задавам въпроса: обективно ли ще четем архивното наследство на репресивния режим на БКП или както ни изнася, според конюктурата, познанствата ни, симпатиите ни, емоцията ни, пристрастията ни или редакционната политика на отделните медии?

Твърдящите, че Юлия Кръстева не е агент се „аргументират” с факта, че в нейното досие няма материали, писани от нея, въпреки че досието съдържа повече от 250 страници за контактите ѝ с различни представители на ДС, третиращи я преди всичко като секретен сътрудник „САБИНА”, а не като човека Юлия Кръстева.

Добре. Ами при тези „аргументи” и аз да попитам как тогава президентът (2002-2012) Георги Първанов може да е секретен сътрудник на ДС „ГОЦЕ” при наличие само на 21 страници прочистено досие ([виж материалите - ТУК](#)), в което също няма оставени материали от него, а Юлия Кръстева не може да е?

Как един бивш лидер на БСП и премиер Жан Виденов може да е съдържател на явочна квартира с прочистено досие до два картона ([виж материалите - ТУК](#)), а Кръстева не

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

може?

Къде бяха всички тези „специалисти” и критици на закона, когато Комисията обявяваше напълно законно тези публични фигури? Защо тогава не излязоха да защитят сътрудниците с прочистени досиета като посочените Първанов и Виденов? Нямаше ги. Следователно, не са принципни и обективни в позицията си днес.

Затова преценката по наличие или не на документи, писани от самия сътрудник, е напълно неприложима и необективна към глобалния процес на отварянето на досиетата, започнал в България с 16 години закъснение.

Предупредих още преди година ([виж коментара - ТУК](#)), че подобно, движено от конюнктурни съображения, безпринципно отношение не отговаря на обективния подход, който трябва да се прилага към всички сътрудници.

Тогава изведнъж (февруари 2017 г.) преди предсрочните парламентарни избори режисьорът Евгений Михайлов употреби темата за досиетата в същия несъстоятелен контекст и с подобни „аргументи”.

Той публично заяви, че „аз за Лютви Местан не съм чел доноси, които да е писал”, след като стана кандидат-депутат, водач на една от софийските листи на партията на Местан ДОСТ. Изкара го и антикомунист при условие, че неговата принадлежност е обявена 10 години по-рано и казусът е безпрецедентен, тъй като досието на секретен сътрудник „ПАВЕЛ” – Местан се води изчезнало от същото това ПГУ, което изплува сега в случая с Кръстева ([виж случая с Местан - ТУК](#)).

Подобно отношение е конюнктурно и е в ползва не само за лицата, замесени по различни субективни причини, но е и наливане на вода в мелницата на противниците на отварянето на досиетата. Такива трактовки работят в тяхна ползва.

Защо Юлия Кръстева е „САБИНА”,

а писателят Георги Марков е „СКИТНИК”

Нито един анализатор на казуса Кръстева дотук не представи ситуацията с нея, разриваща се в края на 60-те години и през 70-те години на миналия век, с политиката на тоталитарната комунистическа държава към българите зад граница.

Правя го тук. БКП разделя много ясно българите зад граница на два типа. Първият е български граждани, които са лоялните към БКП и мероприятията ѝ. Вторият е български граждани, които са определени като изменници на родината (ИР) и са част от т. нар. вражеска българска емиграция.

За първият тип – лоялните – тоталитарният режим не прилага рестрикции. Те могат безпрепятствено да се връщат в НРБ, техните близки сравнително лесно да пътуват в чужбина и т. н. БКП използва лоялните в своята политика явно, а Държавна сигурност ги използва неявно като ги вербува и постига цели на режима, които той не може да осъществи по легален път.

За представителите на „вражеската” емиграция е немислимо те да се върнат в НРБ, тъй като след оставането им на Запада срещу тях веднага се изфабрикуват задочни присъди и са заплашени от затвор. Техните близки в България са подложени на тормоз и събирането на семействата в страната или в чужбина не се допуска от ДС и режима. Ако тези „изменници на Родината”, избрали свободата, са публични фигури режимът публично ги заклеймява като предатели.

Би било полезно, когато разсъждаваме и оценяваме документите по дадено досие, отнасящо се за българи, живеещи по времето на комунизма зад граница, да видим, в която категория ги е поставил комунистическият режим.

Лоялна към управлението на БКП

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

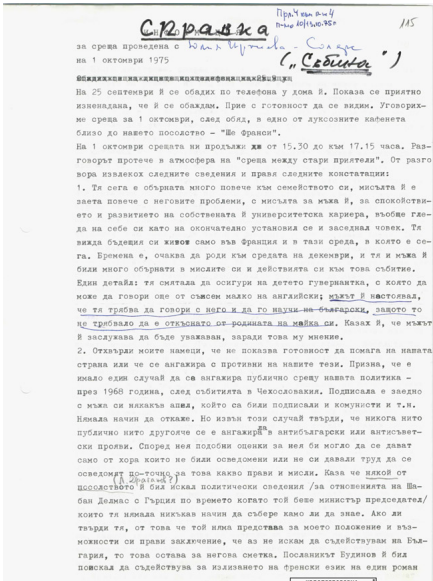
В досието на Юлия Кръстева това е напълно видимо. На нея ѝ е разрешено да специализира във Франция, имало е негласна уговорка преди да замине, че ще се върне и няма да се омъжва, която тя не е спазила.

Но след това тя контактува с щатни представители на ДС, които очевидно познава и други агенти на ДС, отзовава се на срещите с тях, коментира определени въпроси. Този избор е личен и никой с днешна дата няма право нито да я съди, нито да я обвинява. Използвам нейния случай, единствено, за да направя паралел.

Не критикува режима в България, защото автоматично той ще я причисли към „вражеската” емиграция. Няма задръжки да посещава посолството на НРБ в Париж, главно при проблеми с пътувания на нейните родители до Франция. Видно от досието ѝ на една среща с офицера от ДС под прикритие Владимир Костов – „КРЪСТЕВ” самата тя отхвърля намеците, че „не показва готовност да помага на нашата страна или че се ангажира с противни на нашите тези”.

Направила го е веднъж при подписването на апел от група френски интелектуалци в защита на жертвите от престъпленията в Чехословакия през 1968 г. (смазането на Пражката пролет от войските на Варшавския договор, б.а.) и както сама посочва – „нямала начин да откаже. Но извън този случай твърди, че никога нито публично, нито другояче се е ангажирала с антибългарска или антисъветски прояви”. Тази позиция е следвана поне до края на 70-те години.

Написано от Христо Христов
Понеделник, 02 Април 2018 11:11

КРИМИНАЛНА
ВЪРНО С ОРГАНАЛА
Датум: 02.04.1975

Строго секретно!
Въз. № 1
1975
02
18

О П Р А В К А

ОТНОСНО: Някои мероприятия за по-добряване съвместната работа с ВТУ-ДС и У-не VI-ДС по вражеска емиграция в идеологическата диверсия.

С оглед по-нататъчното подобряване на съвместната на работа с контрразрушителните подразделения по вражеската емиграция в идеологическата диверсия, в отдела проведехме срещи в разговори с ръководството на отдел XII при ВТУ-ДС, отделите III и V при У-не VI-ДС.

При тези срещи определихме най-важните обекти, по които следва да се проведат съответни мероприятия. Уточнихме също основните насоки, по които да се водят разработките в кои работата в кое учреждение да се води започнал, а именно:

13. "СИДРИК" - Георги Иванов Червешки, активен ИР по линия на идеологическата диверсия, работа в БС. Разработката да се води в ВТУ-ДС, по съвместен план с У-не VI-ДС, с цел компрометиране и неутрализиране.

Възвно.
НАЧАЛНИК "СЕКРЕТАРИАТ"

